Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tērgulū Inului Nr. 30.
Scrisorī nefrancate nu se primescū. Manuscripte nu se retrimitū.
Birourile de anunciurī:
Brașovū, piața mare, Tērgulū Inului Nr. 30.
Inserate mai primescū în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulū insertiunilorū: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărī mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banī.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anū 12 fl., pe șése lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anū.
Pentru România și străinătate:
Pe unū anū 40 francī, pe șése lunī 20 fr., pe trei lunī 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francī.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorī.
Abonamentulū pentru Brasovū:
a administrațiune, piața mare, Tērgulū Inului Nr. 30 etagiulū I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunī 5 fl., pe trei lunī 2 fl. 50 cr. Cu dusulū în casă: Pe unu anu 12 fl., pe 6 lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl. Unū esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banī. Atâtu abonamentele câtū și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 128. Brașovū, Sâmbătă, 12 (24) Iunie 1893.

Brașovū, 11 Iunie v.

Earășī avemū de-a face cu unū capū de operă „patriotică“, datoritū admirabilului condeiu alū contelui Gavriilū Bethlen, președintele Kulturegylet-ului ardelenescū. Acestū „patriotū“ uriașū debuteză în colónele ḑiarului „Magyar Hirlap“ cu unū nou articulū monstru, întitulatū „Guvernulū și naționalitățile“. Fără îndoélă, acest articulū va trece în istoria „patriotismului“ ungurescū ca o mărgea a înțelepciunei, ca unū feliu de minune a seculului, și de aceea grăbimū a-lū face și pe acesta cunoscutū cetitorilorū nostri, pentru ca sĕ aibă și ei de ce sĕ se mire și cruci.

E lucru de minune, ḑice acestū mare „Gagamo“ alū Kulturegyletiștilorū ardeleni, că astăḑī, după 25 de anī de gloriósă stăpânire ungurésca, mai póte sĕ esiste pe globulū ungurescū o cestiune a naționalitățilorū. Pricina rĕului o găsesce contele Bethlen în împrejurarea, că până aḑī Maghiarilorū încă nu li-a venitū mintea la capū, ér guvernulū a fostū prostū ca bâta.

Mai întâiu prin aducerea „legei de naționalitate“ Maghiarii s'au făcutū proverbialī de proștī în tótă Europa, ér astăḑī ei persistă în acéstă prostiă a lorū prin împrejurarea, că nu supunū acea lege la o revisuire, prin care sĕ se ștérgă din ea tóte acele părțī, „carī în decursulū celorū 25 de anī s'a adeveritū, că suntū păgubitóre“.

Acesta este primulū punctū din înțelepciunea președintelui Kulturegylet-ului ardelenescū, care este cu desĕvîrșire convinsū, că „în decursulū celorū 25 de anī de pace, „națiunea“, décă ar fi urmatū o politică națională conscie de sine, ar fi pututū face minunī în ceea ce privesce transfigurarea țerei“.

Acum vine la rêndū guvernulū. Pe acesta contele Bethlen nu găsesce destule cuvinte spre a-lū condamna. Cea mai capitală crimă o găsesce în împregiurarea, că guvernulū „a începutū sĕ intre în pactărī cu ultraiștii naționalităților“. Acésta a fostū așa o greșélă, încâtū contele Bethlen nu i-o póte ierta guvernului nicī de câtū. Prin asemenea „pactărī“, guvernulū și-a arătatū slăbiciunea, ér națiunile nemaghiare au căpĕtatū nasū.

Pentru dovedirea acestora, marele „patriotū“ se provócă la casulū cu Sașii. Succesu-i-a óre guvernului, prin pactările sale, sĕ câștige măcarū pe Sașī pentru idea de statū maghiarū? Contele Bethlen află, că nu i-a succesū. Sașii totū Sașī au rĕmasū, macarcă au trecutū trei anī de ḑile, de când s'a sĕvîrșitū „pactarea“ cu ei. Nicī limba nu și-au uitat'o, nicī legea nu și-au lăpĕdat'o, nicī pintenī la călcâie nu și-au pusū. Apoi unde e succesulū?

Adevĕratū, că pressa săsésca nu mai publică aḑī articulī „agitatorī“; ei dér marele voivodă alū Kulturegyletiștilorū s'a convinsū, că și astăḑī acéstă pressă „cu o perfidiă dușmănósă“ înregistréză scirile apărute prin ḑiarele contrarī tendințelorū de maghiarisare. Recunósce de-altmintrelea și contele Bethlen, că asemenī scirī pressa săsésca le înregistréză „de obiceiu fără comentarū“, dér totușī le înregistréză, și asta e de ajunsū pentru a-lū supĕra pe contele Bethlen.

Mai este apoi și o altă pricină, pentru care d-lū conte îi face responsabilī pe Sașī. Anume elū îi face responsabilī pentru acele „informațiunī calumniatóre și rĕu-voitóre, ce astăḑī se publică în pressa din streinătate tocmai așa de desū și din același isvorū, ca și înainte de încheiarea pactului.“

Din tóte acestea, contele Bethlen e pe deplinū lămuritū, că prin pactărī nu se póte ajunge la nimicū cu naționalitățile. Sașilorū nu le rĕmâne, decâtū sĕ se îngrijéscă în timpulū celū mai scurtū de pintenii de lipsă, ér pressa européna sĕ nu mai cuteze a scrie o vorbă în contra Maghiarilorū, căcī atuncī e vai de pielea Sașilorū. Numai în aceste condiții se mai póte spera la o mănținere a „frățietății saso-maghiare“, fără de care Sașii la momentū ar cădé din edenulū fericirilorū, în carī se îmbuibă aḑī. Décă Sașii n'au sciutū până acum ce însemnéză a „pacta“ cu șoviniștii ungurī, apoi deschidă-șī acum ochii și învețe dela contele Bethlen, căcī acesta scie sĕ înțelégă lucrurile cum se cade.

Mai suntū apoi alte o sută și o miiă de crime politice, pe carī 'i le impută guvernului contele Gavrilū Bethlen. Intre alte îi impută, că nu s'a îngrijitū sĕ aibă printre naționalitățī unū numĕrū suficientū de spionī și denunțanțī; n'a esecutatū legile instrucțiunei cu energia reclamată de interesele maghiarisărei, ba încă a numitū inspectorī școlarī chiar dintre naționalitățī, în timpū ce anumițī funcționarī „bravī“ de pe timpulū guvernului Tisza au fostū strămutațī, „mai alesū prin avansare“ în ținuturī de acelea, unde „chiar décă ar voi, n'ar puté sĕ strice naționalitățilorū“.

Décă acestea și alte asemenī „slăbiciunī“ ale guvernului s'ar delătura, contele Bethlen e sigurū, că în câțī-va anī n'ar mai rĕmâné pe „globulū ungurescū“ o singură suflare necucerită de magica idee a maghiarisărei.

Unū lucru însĕ șī-a uitatū contele Bethlen: elū șī-a uitatū, că în lupta pentru esistență, popórele rabdă câtū rabdă, ér dela o vreme sciu și ele sĕ-șī scóțe mânile din sînū.

CRONICA POLITICA.

— 11 (23) Iunie.

Multū sânge rĕu a produsū în pressa ungurésca unū incidentū mai nou, ce s'a ivitū în **adunarea orășenésca din Pojunū.** La ordinea ḑilei era între altele și propunerea, de a se vota o sumă de 60,000 fl. pentru a se ridica statua Mariei Teresiei, în amintirea serbărei mileniului. Membrii germanī s'au ridicatū în contra acestei propunerī. Representantulū orășenescū, Johann Tschida, ḑise, că orașulū nu are banī pentru astfelū de lucrurī; ridicarea statuei elū o găsesce cu totulū de prisosū. Intr'unū fulminantū discursū, rostitū în limba germană, elū tăgădui Maghiarilorū dreptulū, de a se lăuda, că ei ar fi susținutū până acum patria. „De n'ar fi fostū generalulū Laudon și archiducele Eugen, — ḑise vorbitorulū — Turcii și astăḑī ar sta pe gâtulū nostru.“ Vorbirea lui a provocatū marī turburărī între Maghiarī și Maghiaronī, carī începură sĕ facă adevĕratū scandalū, strigândū și bătândū din picióre. La urmă însĕ propunerea a fostū primită și astfeliu, într'unū timpū plinū de miserii, când poporațiunea îngenunche sub povara sarcinelorū de totū feliulū, cetățenii orașului Pojunū trebue sĕ numere 60,000 fl. pentru preamărirea mileniului ungurescū. N'ai ce-i face; asta e voința „patrioților“ și Nemaghiarii trebue sĕ plătéscă.

*

In ḑilele trecute partida dela 48 a lui Ugron, din Kecskemet, a conchematū, pentru ḑiua de 25 Iunie acolo o **adunare generală a partidei ugroniste,** cu scopū, ca sĕ se discute desbinarea din partidă „independenței“ și — după intențiunea convocatorilorū — sĕ se ia posițiune în defavorulū fracțiunei lui Eötvös. Partida dela 48 (Ugron) din Kecskemet a datū din incidentulū acesta o proclamațiune, din care estragemū părțile mai marcante. In întroducere se descrie eșirea din partidă a lui Eötvös și a partisanilorū sĕi. Acéstă fracțiune, se ḑice, voesce sĕ-șī desfășure stindardulū. Vĕ avertisămū, sĕ nu vĕ lăsațī a fi ademenițī de acești profețī noi, carī nu suntū de ai noștri.

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

Din audiențele lui Iosifū II.

Scene dintr'unū romanū istoricū*) de L. Mühlbach.

După ce se închise ușa după *Horia***) 'șī indreptă Iosifū privirile la aceia, carī îlū împresurau. Elū îșī întinse mâna așteptândū sĕ i mai dea cineva vr'o jalbă scrisă, nu mai avea însĕ nime scrisorī. Trecêndū acum pe dinaintea șirelorū de rugatorī, postațī pe amêndouĕ laturile coridorului, se auḑia icī și colo șoptindū: Mĕ rogū, domnule împĕratū, de o audiență. Mi-așī spune cu gura durerea.

Și împĕratulū făcu semnū din capū, că le permite audiența cerută. Apoi 'i salută pe toțī și se întórse în cabinetulū sĕu, lăsândū ușa deschisă.

La unū semnū alū servitorului de cameră, Günther, s'au postatū acum toțī aceia, cărora li-s'a concesū audiență, lângă ușa cabinetului, în vreme ce aceia, carī 'șī dăduseră rugările în scrisū, s'au depărtatū.

Urmă o mică pausă, căcī împĕratulū era ocupatū cu așeḑarea rugărilorū într'o cutiă, ca sĕ nu le pérdă. Apoi érășī se apropiă de ușă și întorcêndu-șī ochii amicabilī cătră o dómnă, care era lângă ușă, ḑise cu o închinare prevenitóre: Binevoesce a intra. Dómna intră în cabinetulū împĕratului, care închise ușa cu mâna sa propriă.

— Acuma spune-mī, dómnă, dér te rogū sĕ-mī spuī clarū, precisū și scurtū, ce doresc', căcī precum veḑī mai aștéptă nouĕ inșī sĕ fiă ascultațī. Décă dau fiăcăruia cincī minute 'mī trebuesce mai o oră, ca sĕ mĕ potū apuca de alte lucrurī. Te rogū decī sĕ vorbescī scurtū și precisū. Mai 'nainte de tóte te rogū sĕ-mī spui numele.

— Sire, eu sunt vĕduva presidentului de Kahlbaum.

— Ah, elū era unū bunū servitorū alū statului. Ai d-ta fii?

— Da, Maiestate, rĕspunse dómna. Am douĕ domnișóre și unū domnișorū.

— Așa? D-ta ai douĕ domnișóre? întrebă împĕratulū. Și io aveam o fetiță; durere, a muritū. Și cu ce'țī potū servi D-tale, domnișórelorū d-tale și domnului fiu?

— O, Sire, ordinațiunea nemilósă, care sisteză pensiunile estraordinare încuviințate de fie ertata împĕrătésă, m'a atinsū și pe mine ca unū fulgerū, ca pe multe alte mii. Te rogū, Maiestate, sĕ-mī lașī, grațiosū, pensiunea estraordinară, ce am avut'o până acuma din visteria statului.

— D-ta nu scii, că pensiunile estraordinare s'au sistatū? întrebă împĕratulū strictū.

— Sciu, Sire, dér sciu și aceea, că Maiestatea vóstră vețī face grațiă, unde e cu putință și vi-țī face milă și de mine și 'mī vețī acorda pensia de o miiă de talerī, ce o-am avutū până acuma. O, Sire, numai miia asta de talerī 'mī póte face suportabilă încâtva perderea soțului meu. Și așa a trebuitū sĕ-mī vêndū echipagiulū, sĕ-mī dimitū servitorii și trăescū retrasă, numai ca sĕ nu ducū lipsă. Dér, décă perdū acuma cei o miiă de talerī, nu-mī mai rĕmâne, decâtū pensia de cincī sute florinī. O, Sire, cum e cu putință sĕ trăescū cu cele douĕ fiice din o așa mică pensiă? Dreptatea Maiestății Vóstre 'mī va fi spre mângăere.

— Dreptatea 'mi-e unica cinosură a faptelorū mele și tocmai de aceea nu vei primi cei 1000 de talerī.

— Sire, sunt nimicită, suspină soția fostului presidentū, meritele bărbatului meu, posiția mea...

— Meritele bărbatului d-tale s'au premiatū încă în viéță, o întrerupse împĕratulū seriosū, și pentru acele merite primescī pensia ce o ai. Ce se ține de posiția d-tale, eu trebue sĕ cautū nu numai la o posiție, ci la tóte posițiile, căcī eu nu suntū numai în Viena ca împĕratū și n'am supușī numai de posiția d-tale. Sĕ piéră celū de josū de fóme, ca celū de

*) „Impĕratulū Iosifū II ca autocratū“.

**) Vedī „Gazeta“ Nr. 40 din 1891.